

7 Αυγούστου 2016

Επιτεύγματα του Νεοελληνικού διαφωτισμού

Πολιτισμός / Ρωμηοσύνη

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aHA1tx>]

Επιτεύγματα: Οι ελληνικές παροικίες σε όλη την Ευρώπη -Βιέννη, Παρίσι, Οδησό, Βενετία, Βουδαπέστη, Ιάσιο- γίνονται κύτταρα πολιτισμού και διαφωτισμού. Εκδίδονται βιβλία, ελληνικές εφημερίδες και περιοδικά.

Το σχολείο αλλάζει. Τα μαθήματα που διδάσκονται δεν είναι πλέον αποκλειστικά θεωρητικά -γλώσσα, ιστορία, φιλοσοφία, θεολογία- αλλά και θετικά, τεχνοκρατικά - φυσική, χημεία, μαθηματικά, γεωγραφία. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν και τον τρόπο σκέψης, επιτρέπουν την επαφή με τον ορθό λόγο και την σταδιακή εξοικείωση μαζί του.

Έργα: Ιώσηπος Μοισιόδακας: «Ηθική φιλοσοφία» (1761), «Πραγματεία περί παιδων αγωγής ή Παιδαγωγία» (1799).

Ευγένιος Βούλγαρης: «Λογική»(1766)

Δημήτριος Καταρτζής: «Σχέδιο ότ' η ρωμαίικια γλώσσα, όταν καθώς λαλιέται και

γράφει' έχει στα λαογραφικά της τη μελωδία, και στα ποιητικά της ρυθμό, και το πάθος και την πειθώ στα ρητορικά της. `Οτι τέτοια είναι σαν την ελληνική, κατά πάντα καλλίτερ' απ' όλαις ταις γλώσσαις. Κι ότ' η καλλιέργειά της, κι η συγγραφή βιβλίων σ' αυτή να είναι γενική και ολική αγωγή του έθνους» (1783)

Δ. Φιλιππίδης, Γ. Κωνσταντάς: «Γεωγραφία Νεωτερική περί της Ελλάδος» (1791)

Ρήγας Βελεστινλής: «Σχολείον των ντελικάτων εραστών» (1790), «Φυσικής Απάνθισμα» (1790), «Ο Νέος Ανάχαρσις» (1797), «Νέα Πολιτική Διοίκησης» (1797), Χάρτα της Ελλάδος (1797).

Τρίτη περίοδος (1801 - 1821), της έκρηξης

Πρωταγωνιστές: Διευρύνεται ο κύκλος των ανθρώπων που εμπλέκονται στην αναγέννηση και τον διαφωτισμό του γένους. Είναι η περίοδος με τους περισσότερους «επωνύμους» πρωταγωνιστές: οι Ζωσιμάδες, τα έξι αδέρφια, παιδιά του Παναγή Ζωσιμά, ο Αθανάσιος Ψαλίδας (1767 - 1829), ο Δανιήλ Φιλιππίδης (1750 - 1832), ο Γρηγόριος Κωνσταντάς (1758 - 1844), ο Βενιαμίν Λέσβιος (1759- 1824), Κωνσταντίνος Κούμας (1777-1836) και ο Θεόφιλος Καίρης (1784 - 1853).

Αυτήν την περίοδο δρα και ο έτερος κορυφαίος νεοέλληνας διαφωτιστής ο Αδαμάντιος Κοραής (1748 - 1833) επιδιώκοντας την «μετακένωσιν από τα κοφίνια των αλλογενών στα κοφίνια των Ελλήνων».

Επιτεύγματα: Πολλαπλασιάζονται εντυπωσιακά τα πνευματικά και παιδευτικά κέντρα του ελληνισμού. Διδάσκονται τα νέα φιλοσοφικά συστήματα και οι φυσικές επιστήμες -συνήθως- στη δημοτική. Η μόρφωση προσανατολίζεται σταθερά προς τον δυτικό πολιτισμό, που αποτελεί «συνέχεια» του ελληνικού (κλασικού). Διαμορφώνεται ένα κλίμα κριτικής και αμφισβήτησης σε κάθε τι «παραδεδομένο». Ακόμα και η κλασική αρχαιότητα και η ορθόδοξη παράδοση αντιμετωπίζονται κριτικά.

Έργα: Αδαμάντιος Κοραής: «Παπατρέχας», «Αδελφική διδασκαλία», «Αιθιοπικά» του Ηλιοδώρου (1804) (μετάφραση)

Ανωνύμου: «Ρωσαγγλογάλλος»(1805), «Ελληνική Νομαρχία» (1806)

Κωνσταντίνος Κούμας: «Σειρά στοιχειώδης των μαθηματικών και φυσικών πραγματειών εκ διαφόρων συγγραφέων συλλεχθείσα» (1807), «Χημεία» (μετάφραση) (1808)

Θεόφιλος Καΐρης: «Γνωστική-Στοιχεία Φιλοσοφίας»

Η εθνική αυτοσυνειδησία των Ελλήνων που θα κατακτηθεί, κυρίως, μέσω του νεοελληνικού διαφωτισμού θα οδηγήσει στην επανάσταση του γένους και στη (μερική) αποκατάστασή του (1821-1830).

Ο Ρήγας Βελεστινλής και ο Αδαμάντιος Κοραής υποβαστάζουν την Ελλάδα.
Πίνακας του Θεόφιλου, 19ος αιώνας. Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

<http://bitly.com/2aEubMI>